

על טיב היין שהם קונים רק לפי שעה. (67) ובאותו יין רב יהודה מודה שמברכים עליו שהכל, ובזה מדברת הברייתא.

אמר ליה אביי לרב יוסף: הא רב יהודה, הא רב חסדא. כלומר הרי נחלקו רב יהודה ורב חסדא ביין שהקרים, אם מברכים עליו בורא פרי הגפן או שהכל.

מר, כמאן סבירא ליה? מה דעתך בנידון?

אמר ליה רב יוסף: מתניתא ידענא. הרי הדבר מוכרע מברייתא.

דתניא: הבודק את החבית של יין, וטועם א-13 אותה (68) לראות שלא החמיצה, כדי להיות מפריש עליה תרומה, והולך. כדי שיוכל תמיד להפריש ממנה תרומה ומעשר על יין אחר של טבל שהוא רוצה לשתות.

ואחר כך נמצאת החבית, כשבדק אותה, וראה שנעשתה חומץ, ושוב אינה ראויה להפריש ממנה על יין אחר, לפי שחומץ ויין שני מינים הם, ואין תורמין ממין על שאינו מינו. (69) ומאחר שאין ידוע מתי החמיצה,

אמר רב יהודה: יין הנמכר בחנות, כלומר, יין הכי גרוע מכל היינות הנמכרים בחנות, מברכין עליו בורא פרי הגפן, שעדיין הוא נחשב "פרי".

ורב חסדא אמר: לברך בורא פרי הגפן גבי חמרא ד"אקרים," על יין שהתקלקל, למה לי? כלומר, אין לברך עליו אלא שהכל נהיה בדברו.

מיתבי מהא דתניא: על הפת שעפשה, ועל היין שהקרים, ועל תבשיל [מחמשת המינים, שברכתו בורא מיני מזונות], **שעברה צורתו, שהחמיץ, אומר: שהכל נהיה בדברו.** כי היות שנתקלקלו – ירדו מברכתם הראויה להם בתחילה.

וקשיא לרב יהודה, האומר ביין שהקרים, שמברך עליו בורא פרי הגפן.

ומשינן: אמר רב זביד: מודה רב יהודה בפורצמא, יין שהוא גרוע ביותר שאיננו נמכר בחנות, דמיזדבן אקרנתא, שמוכרים אותו רק בקרנות העיר, בפרשת דרכים שאנשים רבים עוברים שם, ואינם מקפידים

והתוס' כתבו, שלא היה צריך לידחק, אלא יש לפרש שבדק על ידי הריח, שאם הריח הוא של יין, ודאי הוא יין, ורק לפעמים הריח של חומץ אף שהוא יין.

וכתבו עוד, שההכרח של הרשב"ם הוא מהנאמר לקמן "והאי טעימיה ולא עקר", ומשמע שטעם ממש. תוס' ד"ה הבודק.

69. אליבא דרבי בפרק המוכר את הספינה [פד ב]. אבל לרבנן שם, רק לכתחילה אין מפרישין מזה על זה. אבל בדיעבד התרומה חלה. רשב"ם. וראה שם תוס' ד"ה יין.

להביא כל אחד ראייה לשיטתו מהברייתא שלו, שהרי אפשר לדייק להיפך מהברייתא השניה. אלא שכל אחד החזיק בשיטתו מכח סברא, ולפי זה יישב את הברייתות איזה מהן היא בדוקא ואיזה מהן אפשר לתרץ שגם היא סוברת כן.

67. הרשב"ם מביא מהר"ת פירוש אחר, שגורס "מודה רב יהודה בפרצופא", שהוא כל כך גרוע עד שנשתנה מראיתו ופרצופו.

68. כך מפרש רשב"ם, והיינו שעושר קודם את אותו מעט שטעם [שהרי החבית צריכה לישראל טבל כדי שיוכל לעשר ממנה].

היה ריחא חלא וטעמיה חמרא, רק ריחו הוא של חומץ, ואילו טעמו עדיין יין, עד שלסוף שלשה ימים נעשה גם טעמו חומץ. (71)

וכל יין שריחיה הוא חלא וטעמיה חמרא, חמרא. כל יין שריחו חומץ וטעמו יין, דינו כיון, כי הולכים אחר הטעם.

ולכן כל שלשה ימים הראשונים שטעמו עדיין יין, הוא ודאי יין, ורק מכאן ואילך הוא ספק. ואפילו בשלשה ימים האחרונים הוא רק ספק חומץ, כי שמא התחיל להחמיץ רק לפני שלשה ימים, ועד עתה היה טעמו יין, ורק עכשיו נעשה גם טעמו חומץ ודינו כחומץ.

ורבי יהושע בן לוי אמר: כוונת הברייתא היא לומר, שכל שלשה ימים האחרונים שמלפני הבדיקה הנוכחית שנמצאה החבית חומץ, הרי היא ודאי חומץ, והתרומה שהופרשה ממנה על יין אחר לא חלה, ומותרת לישראל [לאחר שיעשר אותה].

מכאן ולחלן [למפרע], עד הבדיקה הקודמת, הרי היא ספק חומץ, וצריך לחזור ולעשר את הטבל, אך התרומה עצמה אסורה לישראל מספק.

מאי טעמא?

משום שחמרא, מתתאי עקר. היין מחמיץ

אנו צריכים לדון למפרע על כל היינות שהופרש עליהם תרומה ומעשר מחבית זו מאז הבדיקה הקודמת —

כל ג' יום, ודאי. מכאן ואילך — ספק.

והוינן בה: מאי קאמר?

ומשנינן: אמר רבי יוחנן: הכי קאמר: כל שלשה ימים הראשונים שלאחר הבדיקה הקודמת, מוחזקת היא החבית כודאי יין, שעדיין לא החמיצה, וכל הטבלים שתרם ממנה עליהם באותם ימים, הרי הם בחזקת מתוקנים.

מכאן ואילך, עד שנמצאת חומץ, הרי היא בספק, וכל הטבלים שתרם ממנה עליהם ספק טבל הם, וצריך לחזור ולתקנם.

מאי טעמא?

כי חמרא, מעילאי עקר. היין כשהוא מחמיץ, הוא מתחיל להחמיץ מלמעלה כלפי מטה. והאי טעימיה, ולא עקר. כשהוא טעם אותו בפעם הקודמת מלמעלה, הוא עדיין לא התחיל להחמיץ. (70)

ואם תמצא לומר בטר דטעימיה עקר. אפילו אם נאמר שמיד לאחר טעימתו התחיל היין להחמיץ, עדיין אינו נעשה חומץ עד שלשה ימים. לפי שדרך היין המחמיץ, שבתחילה

70. שאם היה מחמיץ מלמטה למעלה לא היה רבי יוחנן יכול לומר שג' ימים ראשונים ודאי יין, שהרי שמא כשטעם מלמעלה כבר היה ריח חומץ מלמטה זה יומיים, ולאחר יום יהיה הכל חומץ גמור.

71. ובשעת טעמתו גם ריח חומץ לא היה.

אבל אין לומר שאילו היה מחמיץ מלמטה,

מלמטה כלפי מעלה, ואימור עקר ולא אדעתיה. יתכן שבשעה שהוא טעם את החבית בפעם הקודמת מלמעלה, כבר התחיל להחמיץ מלמטה, והוא לא הרגיש בכך. (72)

ואם תמצא לומר מעילאי עקר, אפילו אם נאמר שהיין מחמיץ למעלה למטה, והא טעימיה ולא עקר, והרי הוא טעם אותו מלמעלה ולא הרגיש שהחמיץ, וזה סימן שאז עדיין לא התחיל להחמיץ, מכל מקום, יש לחשוש דלמא בתר דטעימיה עקר. שמא מיד אחר שטעם התחיל להחמיץ, וקיבל ריח חומץ. ואף שטעמו עדיין יין —

הוה ריחיה חלא, וטעימיה חמרא. וכל יין שריחיה חלא וטעימיה חמרא — חלא. דינו כחומץ.

ולכן הוא בספק חומץ במשך כל הזמן מאז הבדיקה הקודמת, מלבד שלשת הימים האחרונים, שאז הוא ודאי חומץ, שהיות והוא מצא אותו עכשיו כשטעמו כבר החמיץ, ודאי התחיל לקבל ריח חומץ כבר שלשה ימים קודם. והרי כל שריחו חומץ, דינו כחומץ.

דרומאי, חכמי הדרום, מתנו משמיה דרבי יהושע בן לוי, שכך פירוש הברייתא:

שלשה ימים ראשונים לאחר הבדיקה

הקודמת, ודאי יין.

שלשה ימים אחרונים שלפני הבדיקה הנוכחית, ודאי חומץ.

ומה שנאמר בברייתא "כל ג' יום ודאי", הכוונה היא בין לשלשת הימים הראשונים בין לשלשת הימים האחרונים.

ואילו כל הימים האמצעיים — ספק.

והוינן בה: הא גופא קשיא. שלדברי חכמי דרום, הברייתא סותרת את עצמה. אמרת שלשה ימים ראשונים ודאי יין, משום שאפילו אם מיד אחר הטעימה התחיל להחמיץ, עדיין הוא יין למרות שריחו כבר חומץ. אלמא: ריחיה חלא וטעימיה חמרא — חמרא.

והדר אמרת, שלשה ימים אחרונים ודאי חומץ, שכבר קיבל אז ריח חומץ. אלמא: ריחיה חלא וטעימיה חמרא — חלא!

ומשינין: לעולם הברייתא סוברת שהולכים אחר הטעם, ולכן בשלשה ימים הראשונים הוא עדיין יין. ומה שנאמר שבשלשת הימים האחרונים הוא ודאי חומץ, מדובר כגון דאשתכח חלא סיפתקא. שבבדיקה הנוכחית הוא מצא שהפך לחומץ חזק מאוד, דאי לא דעקר תלתא יומי, לא הוה משתכח חלא סיפתקא. שלולי שהוא כבר שלשה ימים

עקר, וחולק על רבי יוחנן בזה, שהרי גם אם מעילאי עקר, אפשר לומר שהטעם הוא משום שכל שריחיה חלא - חלא, כמו שהגמרא מסיקה. אלא שהגמרא סוברת שכך האמת, שזו דעת רבי יהושע בן לוי שמתתאי עקר. תוס' ד"ה מאי [ב]. והרשב"ם כתב, שהוצרכו לטעם זה כדי

72. טעם זה לבד אינו מספיק. כי מדוע כל שלשה ימים אחרונים ודאי חומץ, והרי יתכן שעד עתה היה רק ריח חומץ ועכשיו נגמר חימוצו. אלא ודאי מוכרחים לטעם השני, שכל דבר שריחו חומץ - חומץ. ואם כן, מנא ליה להגמרא בכלל שרבי יהושע בן לוי סובר מתתאי

חומץ, לא היה מגיע לדרגת חומץ כל כך חזקה. אלא ודאי שכבר לפני ששה ימים התחיל להחמיץ, ולאחר שלשה ימים נעשה חומץ, ומאז התחזק והתחזק עד שהגיע לדרגתו הנוכחית.⁽⁷³⁾

וחוזרת עתה הגמרא לבאר את תשובת רב יוסף לאביי, שמברייתא זו ניתן לפשוט את השאלה ביין הנמכר בחנות, האם דינו כיון ומברכים עליו בורא פרי הגפן, או לא.

יין הנמכר בחנות הוא יין גרוע, שריחו חומץ ורק טעמו יין, ודינו מבואר בברייתא זו לכל אחד מהאמוראים, כפי שהוא מפרש את הברייתא.

ושואלת הגמרא: **כמאן פשט ליה?** כמי האמוראים הללו פשט לו רב יוסף לאביי? שאם הוא מפרש את הברייתא כרבי יוחנן, הרי פשט לו שיין הנמכר בחנות דינו כיון. ואם הוא מפרש כרבי יהושע בן לוי [לפי הפירוש הראשון], פשט לו שדינו כחומץ.

פליגי בה רב מרי ורב זביד —

חד אמר, פשט לו כרבי יוחנן.

וחד אמר, פשט לו כרבי יהושע בן לוי.

איתמר: המוכר חבית יין לחברו, והחמיצה חבית הלוקח כשהיא עדיין בתוך החבית של המוכר —

רב אמר: כל שלשה ימים הראשונים אם החמיצה בהם, הרי היא ברשות מוכר והמקח טעות, שודאי כבר בשעת המכירה התחיל להחמיץ והיה בו ריח חומץ.⁽⁷⁴⁾ והרי זה כאילו מכר לו חומץ במקום יין.

מכאן ואילך אם החמיצה, הרי היא ברשות לוקח. כי יתכן והתחיל להחמיץ רק ברשותו.⁽⁷⁵⁾

ושמואל אמר: אפילו החמיצה בתוך שלשה ב-13

והרשב"א הביא בשם הר"י מיגש, שרב סבר חמרא מתתאי עקר, ולכן יש לומר שכבר התחיל להריח חומץ מלמטה, והוא לא הרגיש בכך כשטעם מלמעלה. וראה שם שדחה הרשב"א דבריו.

ועוד כתב הרשב"ם, שאף על גב שיין שטעמו יין וריחו חומץ נחשב ליון, זה רק לענין תרומה. אבל לענין מקח וממכר הוי מקח טעות, כי היות וסופו להתקלקל ולהפוך לחומץ, הרי כבר עתה הוא מקולקל.

75. ואף אם לא שילם עדיין, חייב לשלם, שמסתמא החמיץ ברשותו, שהרי טעמו בשעת מכירה.

ואם לא טעמו בשעת מכירה ולא שילם, אינו

להכניס בספק גם את שעת הבדיקה עצמה, שאם היה עקר מעילאי, הרי שלפחות בשעת הבדיקה עצמה ודאי שהוא יין, אבל אם מתתאי עקר, יתכן שכבר עכשיו התחיל להחמיץ מלמטה, ואם תרם משם עכשיו, הרי הוא ספק תרומה.

73. ורבי יוחנן אינו מעמיד את הברייתא באופן כזה. או שהוא חולק לגמרי על סברא זו שגם בחומץ חזק אינו נעשה ביותר משלשה ימים. רשב"ם.

74. ואפילו אם הלוקח שתה ממנו בשעת המכירה ולא הרגיש ריח חומץ, אנו אומרים שהלוקח לא טעם אותו היטב, שהדבר ודאי שכבר היה בו ריח חומץ. רשב"ם.